

Guvernul României a adoptat în data de 7 martie 2022 Ordonanța de Urgență nr. 20/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de sprijin și asistență umanitară („**OUG 20/2022**”), fiind publicată în Monitorul Oficial nr. 231 din 8 martie 2022.

Ordonanța aduce o serie nouă de garanții pentru cei care părăsesc Ucraina pe fondul conflictului armat, urmând modelul Directivei 2001/55/CE a Consiliului UE din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane și suportarea consecințelor acestei primiri („**Directiva UE 2001/55/EC**”).

Printre principalele aspecte reglementate se numără:

1. Aspecte generale

- OUG 20/2022 extinde aplicarea art. 1 alin. (1) din OUG 15/2022 privind acordarea de sprijin și asistență umanitară de către statul român cetățenilor străini sau apatrizilor aflați în situații deosebite, proveniți din zona conflictului armat din Ucraina („**OUG 15/2022**”) și beneficiarilor Deciziei de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului din 4 martie 2022.

În concret, prevederile cu privire la acordarea de hrană, îmbrăcăminte, materiale de igienă personală, transport, asistență medicală și tratament corespunzător (prin sistemul de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat), cât și dreptul de includere în programele naționale de sănătate publică, aplicabile persoanelor care nu solicită azil în România, dar care sunt stabilite în cadrul taberelor temporare de cazare ori în cadrul altor locații de cazare organizate de autorități, se vor aplica prin extindere **cetățenilor ucraineni cu reședința în Ucraina înainte de 24 februarie 2022, apatrizilor și resortisanților țărilor terțe care beneficiau de protecție internațională sau de o protecție națională echivalentă în Ucraina înainte de acest moment și membrilor de familie ai acestor persoane.**

- OUG 20/2022, în comparație cu OUG 15/2022, extinde posibilitatea plății drepturilor de **hrană** și pentru situația în care cetățenii străini sau apatrizii sunt **găzduiți de persoane fizice**, mecanismul de aplicare urmând să fie stabilit printr-o Hotărâre de Guvern.
- Asigurarea utilităților de primă necesitate se realizează de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență ori de inspectoratele județene/din București-Ilfov.

2. Dreptul la educație

- Ordonanța de Guvern în discuție garantează dreptul la educație în unitățile de învățământ din România în aceleași condiții cu ante-preșcolarii, preșcolarii și elevii români pentru minorii care provin din zona conflictului armat din Ucraina, inclusiv

pentru cei care nu solicită protecție potrivit Legii azilului. Totodată, ei vor avea dreptul la cazare gratuită în internatele școlare, alocație de hrană, dreptul la cazarmament, respectiv: rechizite, îmbrăcăminte, încălțăminte, manuale.

- Resursele umane pentru includerea minorilor în programele de învățământ vor fi asigurate de Ministerul Educației, prin inspectoratele școlare, iar în cazul în care acestea sunt insuficiente, activitatea didactică și activitatea de consiliere școlară va putea fi realizată de studenții din universitățile de stat/particulare din România sau de cadre didactice pensionare.
- Totodată, minorii vor beneficia de examinarea stării de sănătate în unitățile de învățământ, iar în situația în care nu sunt vaccinați, pot beneficia de schema de vaccinare conform Programului național de vaccinare derulat de Ministerul Sănătății.
- Ordonanța definește statutul de **audient** ca elevul școlarizat într-un alt sistem de învățământ din altă țară, care își continuă, la cererea părinților, reprezentatului legal, autorității competente ori din proprie inițiativă dacă este major, parcursul școlar într-o unitate de învățământ românesc, fiind înscris provizoriu în evidențe, până la echivalarea studiilor și susținerea eventualelor diferențe. Ulterior recunoașterii studiilor și susținerii examenelor de diferență, acesta va dobândi calitatea de **elev**.
- Audienților li se garantează și dreptul de a beneficia de **facilități** pentru transport local similar cu elevii înmatriculați în unitățile de învățământ preuniversitar din România sau **gratuitate** pentru toate categoriile de transport prevăzute de lege, în caz că audienții sunt orfani, au cerințe educaționale speciale, precum și dacă s-a stabilit o măsură de protecție specială în favoarea acestora.
- Audienții beneficiază de dreptul la alocarea unor alimente de bază, pentru ciclurile de învățământ primar și gimnazial, acordate prin programele sociale aflate în derulare.
- În ceea ce privește **studenții**, Ministerul Educației poate aproba în anii universitari 2021 – 2022 și 2022 – 2023 universităților/instituțiilor de învățământ superior un **număr suplimentar de locuri** – în limita a 20% din capacitatea de școlarizare stabilită de Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior pentru programul de studii solicitat – destinat școlarizării studenților înmatriculați la instituții de învățământ superior din Ucraina.
- Celor cazați în spațiile unităților și instituțiilor de învățământ (pre)universitar de stat și private li se acordă o subvenție pentru cazare 50 lei/refugiat/zi și masă în cuantum de 20 lei/refugiat/zi, pe o perioadă de până la 90 de zile.

3. Protecția copilului

- Ordonanța de urgență reglementează **statutul minorului neînsoțit** ca fiind cetățeanul străin sau apatridul cu vârsta sub 18 ani, care a sosit în România neînsoțit de niciunul dintre părinți sau de un alt reprezentant legal ori care nu se găsește sub supravegherea legală a unei alte persoane.
- În scopul colaborării instituțiilor implicate pentru protecția drepturilor copiilor, la nivelul fiecărui județ și, după caz, la nivelul fiecărui sector al municipiului București

se constituie Grupul Operativ pentru Copiii Neînsoțiți. Rolul acestui grup este să identifice rapid măsura cea mai adecvată pentru protecția minorului neînsoțit.

- Pentru a putea oferi protecție copiilor aflați în astfel de situații critice, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului pot angaja personal contractual pe durată determinată, care nu poate fi mai mare de 3 ani.

4. Protecția persoanelor vulnerabile

- Ordonanța de urgență acordă **persoanelor cu dizabilități** însoțite sau neînsoțite, care rămân în România, posibilitatea să beneficieze, la cerere, de serviciile sociale de protecție prevăzute de lege: locuințe protejate, centre de pregătire pentru viață independentă, centre de abilitare și reabilitare, centre de îngrijire și asistență, centre respiro/criză. Însoțitorii acestor persoane beneficiază de servicii sociale împreună cu acestea.
- **Persoanele vârstnice cu mobilitate redusă sau aflate în situație de dependență**, care provin din zona conflictului armat din Ucraina și intră în România, au posibilitatea să beneficieze, la cerere, de serviciile sociale în conformitate cu legislația privind asistența socială a persoanelor vârstnice.
- **Persoanele adulte cu dizabilități** care provin de pe teritoriul Ucrainei și **care nu dețin documente de identitate valabile**, sunt îndrumate către Inspectoratul General pentru Imigrări în vederea stabilirii regimului juridic, concomitent cu preluarea lor, la cerere, de către serviciul public de asistență socială, în vederea acordării serviciilor sociale.
- Autoritățile administrației publice locale vor avea posibilitatea să angajeze asistenți sociali în cadrul serviciilor publice de asistență socială de la nivel local și județean și în cadrul serviciilor sociale în care sunt beneficiari care provin din zona conflictului armat din Ucraina și intră în România, în funcție de nevoile acestora, pentru o durată determinată, dar nu mai mult de 3 ani.

5. Asistență medicală

- Cetățenii ucraineni, apatrizii sau cetățenii unor state terțe care beneficiau de protecție internațională sau de o protecție națională echivalentă în Ucraina și membrii lor de familie, indiferent dacă solicită protecție internațională în România, care necesită servicii medicale, materiale sanitare, medicamente și dispozitive medicale, altele decât în cazuri de urgență, **beneficiază de pachetul de servicii de bază prevăzut în contractul-cadru** privind condițiile acordării asistenței medicale, medicamentelor și dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, **precum și de medicamente, materiale, dispozitive și servicii medicale cuprinse în programele naționale de sănătate curative, întocmai ca asigurații români, fără plata contribuției corespunzătoare.**
- Persoanele de mai sus beneficiază de servicii medicale în asistență medicală ambulatorie de specialitate pentru specialitățile clinice cuprinse în pachetul de servicii de bază, **fără a fi necesară prezentarea biletului de trimitere.**
- Furnizorii de servicii medicale, materiale, medicamente și dispozitive medicale/sanitare, aflați în relații contractuale cu casele de asigurări de sănătate,

sunt obligați să înregistreze aceste persoane în aplicația pusă la dispoziție de CNAS și să păstreze copii de pe documentele de identitate ale beneficiarilor, dacă există.

- Furnizorii mai au obligația să întocmească evidențe distincte pentru cele de mai sus, întocmind facturi distincte. Asumarea serviciilor medicale ori a celorlalte materiale se face prin semnătură electronică extinsă/calificată, iar, în caz că acestea sunt înregistrate offline, trebuie să fie transmise în termen de 3 zile lucrătoare de la data acordării, cu excluderea acestei zile. Nerespectarea acestor prevederi atrage nedecontarea serviciilor și materialelor de către casele de asigurări de sănătate.

6. Dreptul la muncă

- Cetățenii ucraineni intrați legal pe teritoriul României și care nu solicită o formă de protecție potrivit Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, pot fi încadrați în muncă **fără a fi nevoie de avizul de angajare** prevăzut de Ordonanța Guvernului nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România.
- Cetățenii ucraineni, care nu dețin documente care să probeze calificarea profesională sau experiența în activitate necesare ocupării unui loc de muncă, au posibilitatea să se încadreze în muncă pe teritoriul României în baza **declarației pe propria răspundere**, pentru o perioadă de 12 luni cu posibilitatea de prelungire cu perioade de 6 luni, pentru maximum un an. Prin această declarație ei își asumă că îndeplinesc condițiile de pregătire profesională și experiență în activitate și că nu au antecedente penale incompatibile cu activitatea pe care urmează să o desfășoare pe teritoriul României. Procedura de încadrare în muncă urmează să fie aprobată prin ordin al ministrului muncii și solidarității sociale, în termen de 5 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a ordonanței.
- Prevederile cu privire la declarația pe proprie răspundere nu sunt aplicabile cetățenilor ucraineni care doresc să accedă ori să exercite profesiile de medic, medic dentist, farmacist, asistent medical generalist, moașă, medic veterinar și arhitect, sau alte profesii prevăzute la anexele nr. 2, 4 și 8 din Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România.
- De asemenea, cetățenii proveniți din Ucraina vor avea posibilitatea să se încadreze în muncă **fără a fi necesară obținerea**, de la misiunile diplomatice ale României în Ucraina, a **vizei de ședere în scop de muncă**.
- Cetățenii ucraineni încadrați în muncă au acces la sistemul asigurărilor pentru șomaj, la măsurile de prevenire a șomajului și la măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă.

7. Donații, sponsorizări și impact fiscal

- Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale se modifică și prevede posibilitatea realizării de donații pentru ajutorarea persoanelor afectate de conflictul armat din Ucraina. Sumele donate vor fi gestionate de Inspectoratul

General pentru Situații de Urgență, care va deschide un cont distinct de disponibil în lei.

- Toate cheltuielile necesare pentru colectarea fondurilor și pentru gestionarea conturilor deschise în lei și în valută la instituții de credit vor fi suportate prin sume puse la dispoziție de Ministerul Afacerilor Interne în bugetul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.
- Campania de donare se desfășoară de la intrarea în vigoare a ordonanței de urgență, până la data de 31 decembrie 2022.
- Aceste sume reprezentând donații în bani se deduc integral din rezultatul fiscal în cazul plătitorilor de impozit pe profit, respectiv se scad integral din baza impozabilă pentru plătitorii de impozit pe venitul microîntreprinderilor. Totodată, sumele se pot deduce și de către persoanele fizice care determină venitul net anual, în sistem real.
- Plătitorii de **impozit de profit** pot deduce cheltuielile cu bunurile acordate și serviciile prestate, destinate persoanelor afectate de conflictul armat din Ucraina, în limita cotei de până la 5% aplicate asupra valorii cheltuielilor cu salariile personalului. În cazul plătitorilor de **impozit pe veniturile microîntreprinderilor** aceștia pot scădea cheltuielile din impozitul datorat, în condițiile și limitele prevăzute la art. 56 alin. (1¹) din Codul Fiscal. Similar, **persoanele fizice care determină venitul net anual**, în sistem real pot deduce cheltuieli, cu condiția respectării limitei prevăzute la art. 68 alin. (5) lit. a) și c) din Codul Fiscal.
- De asemenea, în domeniul **TVA** se reglementează ca bunurile și serviciile acordate gratuit în scop umanitar de către persoane impozabile, persoanelor afectate de conflictul armat din Ucraina, să fie considerate bunuri și servicii acordate gratuit în cadrul acțiunilor de sponsorizare sau de mecenat.
- Bunurile acordate și/sau serviciile respective sunt acordate sau prestate în baza solicitării Departamentului pentru Situații de Urgență din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, fiind distribuite direct sau prin intermediul organizațiilor neguvernamentale care și-au exprimat intenția, pe baza documentelor de predare-primire a bunurilor/prestarea serviciilor.
- Prevederile se aplică până la **31 decembrie 2022**, inclusiv, de la data intrării în vigoare a ordonanței de urgență.
- Pentru bunurile/serviciile, inclusiv mijloace financiare, acordate UNICEF, precum și altor organizații internaționale, potrivit regulilor generale ale dreptului internațional sau a prevederilor unor acorduri speciale la care România este parte, de către contribuabilii plătitori de impozit pe profit/impozitul pe veniturile microîntreprinderilor, se prevede instituirea unui regim fiscal special, de exemplu se prevede deductibilitate în limitele aplicabile în prezent cheltuielilor de sponsorizare, fără a exista obligația înscrierii entităților beneficiare respective în Registrul entităților/unităților de cult pentru care se acordă deduceri fiscale.